

ALLAH'IN HER İŞİ HİKMETLİ*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesiran tayyiben mübâreken fihi kemâ yuhibbu ve yerdâ, ve yenbağî li-celâli vechihi'lkerîm... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ-seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bihsanin ecmaîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasîli ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ رَبُّكَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ
السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لَا يَصْلِحُ
إِيمَانُهُ إِلَّا بِالْغِنَى وَلَوْ أَفْقَرْتُهُ لَكَفَرَ وَإِنَّ مِنْ
عِبَادِي مَنْ لَا يَصْلِحُ إِيمَانُهُ إِلَّا بِالْفَقْرِ وَلَوْ أَغْنَيْتُهُ
لَكَفَرَ وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لَا يَصْلِحُ إِيمَانُهُ إِلَّا

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

بِالسَّقَمِ وَلَوْ أَصْحَحْتُهُ لَكَفَرَ وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لَا
يُضِلُّهُ إِيمَانُهُ إِلَّا بِالصِّحَّةِ وَلَوْ أَشَقَمْتُهُ لَكَفَرَ

(خط. عن عمر)

RE.11/1 (Etânî cibrîlü, fekâle: Yâ muhammed, rabbüke yukriüke aleyke's-selâm, ve yekülü leke: Inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi'l-gınâ, ve lev efkartuhû lekefere; ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bil-fakri, ve lev ağneytehû lekefere; ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi's-sıhhati, ve lev askamtuhû lekefere.)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Çok aziz ve çok muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada, ahirette üzerinize olsun... Rabbimiz iki cihan saadetine cümlelerinizi nail eyleyip cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in kendi zâtı, Server-i Kâinat, Allah'ın en sevgili, en kâmil kulu olduğu için, sözleri dinimizin esası olduğu için, hadîs-i şerîfleri sebab-i fevz ü felâhımız olduğu için, Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okuyarak dinimizi taallüm ve mânevî bakımdan tefeyyüz eylemek üzere toplanmış bulunuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce, Peygamber SAS Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, candan bağlılığımızın bir nişânesi olmak üzere rûh-i pâkine biz âciz

nâçiz ümmetlerinden hediye-i Kur'âniyye olsun diye ve âlinin, ashâbının, etbâının, ahabbının ruhlarına ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in Peygamber Efendimiz'den sonra vârisleri olarak müşidleri ve mürebbileri olan ulemâ-i muhakkikin, meşâyih-i vâsılîn, sâdât-ı ve turuk-ı aliyyemizin cümlesinin; Ebû Bekir es-Sıddîk ve Ali-i Murtazâ'dan müteselsilen Hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'ye kadar güzeraân eylemiş olan cümle silsile-i turuk-ı aliyye sâdâtımızın ve pîrânımızın ve onlara tabi olan hâlifelerin, müridlerin muhiblerin ruhlarına hediye olsun diye;

Şu beldeleri Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmak için Allah yolunda savaşarak, cihad ederek fethetmiş ve bizlere emanet ve yâdigar bırakmış olan, Rasûlullah Efendimiz'in hadîs-i şerifindeki methe mazhar olmuş olan Fatih Sultan Mehmed Han cennetmekânın ruhuna ve onun mübarek ordusu mensuplarının, fatihlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeleri zaman zaman düşmanlarla çarpışarak müdâfaa eylemiş olan cümle asakir-i muvahhidinin ruhlarına hediye olsun diye; beldelerimizin medar-ı iftiharî enbiyâ, sahâbe, sulehâ ve evliyâullahın ruhları için;

İçinde ibadet ettiğimiz mabedin ilk bânisi Bayezid-i Veli'nin has veziri, İskender Paşa'nın ruhu için; bu camiye tekrar tekrar tamir eylemiş, tecdid eylemiş, genişletmiş ve hizmette tutmuş olan cümle hayrat u hasenat sahiplerinin ruhları için; bu camiden güzerân eylemiş olan eimme, hutebâ, müezzinîn ve cemaat-i müslimînin

ruhları için;

Uzaktan yakından Şu mübarek mescide cem olup toplanmış gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye, ruhları Őâd olsun, kabirleri pürnur olsun, makamları âlâ olsun, mezarları cennet bahçeleri olsun diye;

Biz yaşayan Müslümanlar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, ömrümüzü Allah yolunda Allah'ın rızasını kazanacak şekilde sâlih ameller işleyerek geçirelim, Rabbimiz bize tevîkîni refik eylesin, huzur-u izzetine sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım diye bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup hediye edelim öyle başlayalım!

.....

a. İnsanların İmtihanı Haline Göredir

Okuduğumuz hadîs-i Őerîfler Gümüşhaneli Ahmed Ziyaüddin Hocaefendimiz'in cem ve telif eylemiş olduğu, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 11. sayfasının 1. hadisinden itibaren. Metnini ve izahını, Őerhini merak edenlerin oralara müracaat etmesi mümkün olsun diye bunu ifade ediyoruz. Hatırınızda kalsın. Metnini az önce okumuş olduğumuz birinci hadîs-i Şerîf, Hz. Ömer RA Efendimiz tarafından Peygamber Efendimiz'den rivayet edilmiş. Hatîb-i Bağdâdî kaydetmiş, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:¹

¹ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.14, no:3044; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.862, no:43433; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.207, no:330.

أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ رَبُّكَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ
السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ إِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لَا يَصْلِحُ
إِيمَانُهُ إِلَّا بِالْغِنَى وَلَوْ أَفْقَرْتَهُ لَكَفَرَ وَإِنَّ مِنْ
عِبَادِي مَنْ لَا يَصْلِحُ إِيمَانُهُ إِلَّا بِالْفَقْرِ وَلَوْ أَغْنَيْتَهُ
لَكَفَرَ وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لَا يَصْلِحُ إِيمَانُهُ إِلَّا

بِالسَّقَمِ وَلَوْ أَصَحَّحْتَهُ لَكَفَرَ وَإِنَّ مِنْ عِبَادِي مَنْ لَا
يَصْلِحُ إِيمَانُهُ إِلَّا بِالصِّحَّةِ وَلَوْ أَسْقَمْتَهُ لَكَفَرَ

(خط. عن عمر)

RE.11/1 (*Etânî cibrîlü, fekàle: Yâ muhammed, rabbüke yukriüke aleyke's-selâm, ve yekülü leke: İnne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi'l-gınâ, ve lev efkartuhû lekefere; ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi'l-fakri, ve lev ağneytehû lekefere; [ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi's-sukmi, ve lev eshahtühû lekefere;]* ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi's-sıhhati, ve lev askamtuhû lekefere.)

(*Etânî cibrîlü*) “Bana Allah’ın o en büyük, en şerefli meleklerinden olan Cebrail geldi.”

Cibrîl gayr-i münsarif olarak, *Cibrîlü* diye harekeleniyor.

“Bana Cebrâil geldi, AS, (*fekàle*) ve bana dedi ki:

(*Yâ muhammed, rabbüke yukriüke aleyke's-selâm*) Seni yaradan Rabbin sana selâm gönderiyor, sana selâm ediyor; (*ve yekülü leke*) sana mâlumatın olsun diye bildiriyor ki:

(*İnne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi'l-gınâ*) “Benim kullarımın arasında öyle kimseler vardır ki, imanı ancak zengin olduğu takdirde; mal mülk, varlık sahibi olduğu takdirde sağlam olur, salih olur. (*Ve lev efkartuhû lekefere*) Bu tabiatte olan bir insanı fakir bıraksan, fakirliğin acısına dayanamaz, tahammül edemez, küfre düşer, sapıtır şaşırır.” Nazlı nazenin, kolay değil.

Peygamber Efendimiz SAS bir hadîs-i şerifinde buyurmuş ki:²

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا

(هـب. حل. عن أنس)

(*Kâde'l-fakru en yekûne küfran*) “Fakirlik neredeyse küfür olacaktı.”

Kâfir olmaya, ayağının kaymasına insan azcık bir şey kalıyor. Çünkü fakirliğe düşen insanın imtihanı zorlu bir imtihandır. Bu imtihanın başarılması nasıl olacak? Sabırla olacak. İsyan

² Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6612; Kudâî, *Müsne-dü'ş-Şihâb*, c.I, s.342, no:586; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IV, s.237, no:1094; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.320, no:1979; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.237; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.53; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Dua*, c.I, s.320, no:1048; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.319, no:1978; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.492, no:16682; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.242, no:15418.

etmemekle olacak. Allah'a karşı gelmemekle olacak. Boynunu büküp Allah'a teslim olmakla olacak. Tahammül etmekle olacak. Sevabı o zaman artacak.

Hırsızlık, arsızlık, kötülük yapmayacak, harama sapmayacak. Kimisi, Allah saklasın, başkasının malını çalmaya yöneliyor. Kimisi, Allah saklasın, namusunu satmaya yöneliyor. Kimisi, Allah saklasın, eşkiyalığa yöneliyor. Kimisi yol kesiciliğe, haramiliğe yöneliyor. Tahammül edemediği için, sabredemediği için. "Allah böyle bir imtihan çıkartmış karşıma; Rabbime olan kulluğumda bir eksiklik, bir kusur yapmayayım!" diyemiyor ve böylece günahlara sapıyor.

Kimisi de âsi oluyor. Ağzını açıyor, ileri geri söyleniyor. Halbuki her şey Allah'tan. Her şey Allah'tan olduğu için o söylenmeler, o şikâyetler, o ileri geri edepsizce, küstahça söylenmiş şeyler de onu günaha düşürüyor, hatta küfre düşürüyor.

(Ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bil-fakri) "Buna mukabil yine kulların arasında öyle insanlar vardır ki, onların da tabiatleri daha başka türdür. Onların da imanı ancak fakir olmakla sağlam olur. İhtiyaç içinde, fakirlik içinde olduğu zaman sağlam olur. *(Ve lev ağneytehû lekefere)* Eğer ben ona zenginlik versem tuğyan eder, kâfir olur, sapıtır."

Hani sen eskiden derviştin, namazındaydın, niyazındaydın, iyi bir insandın? "Zenginledi, sapıttı. Namazı, orucu bıraktı, haramlardan

korkmaz oldu, zevk ü safaya daldı. Parası şımarttı.” diyoruz meselâ...

Ayet-i kerîmede bildiriliyor ki:

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ
كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ
كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ

(العلق: ۷-۶)

(*Kellâ inne'l-insâne leyetgâ. En raähü'stağnâ.*)

“Gerçek şu ki,

insanoğlu kendisini müstağnî gördü mü, zengin, rahat gördü mü, ihtiyaçtan vareste gördü mü, o zaman sapıtır, azar, tuğyan eder, şaşırır.”

(Alak, 96/6-7)

Bazısını fakirlik raydan, yoldan çıkartıyor; bazısını da zenginlik yoldan çıkartıyor. Onun için bizim büyüklerimiz:

“—Yâ Rabbi, hayırlı para ver!” demişler. Hatta bazıları şöyle dua etmiş:

“—Yâ Rabbi, çok verip azdırma; az verip kapı kapı gezdirme!”

Böyle dua etmişler bazıları. Tehlikeleri görmüşler. Gayeleri Allah'ın rızasını kazanmak olduğundan, kendilerinin de fakirliklerini, zayıflıklarını, nefislerinin kuvvetli olduğunu bildiklerinden, Allah'a iltica etmişler:

“—Ya Rabbi çok verip azdırma, dayanmam, şaşırırım, şımarırım; ölçülü miktarda ver. Az verip de kapı kapı da el açtırıp gezdirtme.” diye, şöyle bir orta yolu istemişler bazıları.

Peygamber Efendimiz SAS de öyle diyor. Cebrail

AS gelip kendisine:

“—Yâ Muhammed! İstersen Allah sana şu şehrin etrafındaki dağları altın yapacak.”

“—Hayır, istemem!” buyurmuş. “Bir gün yemek bulayım yiyeyim, Rabbime şükredeyim; bir gün, iki gün oruç tutayım, sabredeyim. Bana bu hal daha iyidir.” demiş.

Dünyayı tercih etmemiş, doğrusu zenginliği tercih etmemiş. Efendimiz’in temayülü, Efendimiz’in zevki mütevâzı olmaktır. İmkânı yok muydu elinde zengin bir tarzda yaşamaya? İmkânı vardı ama mütevâzı yaşamış.

Bir keresinde Ensar’dan bir kadın Efendimiz’e güzel bir döşek hazırlamış, getirmiş odasına yaydırtmış. Odası nasıldı acaba, yirmi beş metrekare miydi, elli metrekare miydi, seksen metrekare miydi? Mescid-i Saâdet’in genişlemesi sırasında sahâbe-i kirâm ağlaşmışlar. Odalar yıkılıyor, genişliyor, Mescid-i Şerîf tamirat oluyor, mescid büyüyor, ağlaşmışlar. Demişler ki:

“—Şu odalar yıkılmasaydı da Ümmet-i Muhammed’in ileride gelecek olan fertleri, bu odaları görselerdi de ibret alsalardı.”

Hücre-i Saâdet’ler, Peygamber Efendimiz’in hücreleri kaçar metrekareydi? Bir arşın eninde, üç arşın boyunda. Bir arşın eninde üç arşın boyunda! Bir somya sığmaz. Oda, oda dediği. Hemen şöyle rahatça yatabilecek gibi. Şöyle uzanabilecek gibi demek ki.

Efendimiz’e o yatağı getirmişler, yumuşak,

rahat, rehavet verici bir yatak. O gece Efendimiz teheccüd namazına uyanamamış. Yorgundu demek ki, yatak da rahattı, uyanamamış. Ertesi gün, “Bu yatağı kaldırın!” demiş. “Bu yatağı alın götürün, beni teheccüdden alıkoydu.” demiş.

Çünkü çok rahat olunca da insan, hakikatten uyuyup, dalıp kalıyor. O teheccüd namazını kılamamış. Bizimkiler sabah namazına kalkmıyor. Uyuyup gidiyorlardı. Döşek geldiği halde kaldırtmış.

Bir keresinde seferden geldiği zaman, üstünde hayvan nakışı olan oyalı bir perde gerili görmüş odaların birisinde. O perdenin kaldırılmasını istemiş hemen. Bazen hasır üstünde yatmış. Hz. Ömer’i ağlatacak manzaralar olmuş. “Kisralar, Kayserler, Rum hükümdarları, İran hükümdarları nasıl böyle rahat içinde yaşıyorlar, sen ne kadar sıkıntı çekiyorsun!” diye, tozda toprakta hasırda... Ama onu öyle istemiş.

Eline geçtiği zaman parayı ben peygamberim, bir miktar yanımda kalsın diye ayırmamış, fukaraya hepsini dağıtmış. Yığınla böyle para geldiği zaman, sofranın üstüne yığarlarmış parayı, avuç avuç dağıtırmış. Bir kenara koysa rahat yaşar. Hurmayı bir kenara koysa rahat yaşar. Evinin kileri, mutfağı, bodrumu olsa rahat yaşar ama aylarca yemek pişmemiş, çok günler aç kalmış.

Eve geldiği zaman, sabah namazından sonra:

“—Yiyecek bir şeyler var mı?” diye sorup ev halkına;

“—Yok ya Rasûlallah” deyince;

“—Ben de zaten oruca hevesleniyordum, oruç tutayım diye aklımdan geçiyordu, hadi oruca niyetlenivereyim.” demiş.

Yok, ama bu yokluk kendisinin hazırladığı bir şey.

Kocaman bir koyun sürüsü gelmiş. Tamam, Beytü’l-mâl’in, kendi emrinde, birisi:

“—Ne kadar güzel sürü yâ Rasûlallah!” diyor.

Koyunlar demek cins, yağmur yağmış, otlamışlar, beslenmişler anlaşılan, tüyleri güzel, etleri güzel...

“—Ne kadar güzel bir sürü yâ Rasûlallah!” deyince;

“—Çok mu beğendin?” demiş.

“—Çok beğendim, çok güzel yâ Rasûlallah!”

“—Al hepsini...” demiş.

Biz olsak, dur bir tanesini kestireyim de sana bir yerinden vereyim deriz. Veya hiç olmazsa bir tanesini vereyim deriz. “Al hepsini!” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

“—Hepsini mi ya Rasûlallah?”

“—Evet, hepsini al hepsini...”

Almış, kabilesine öyle sürüyle gitmiş. Kabilesi hayran kalmış, hayret etmiş. Diyorlar ki:

“—Bu sürüyü nereden aldın?”

“—Muhammed AS verdi. Fakirlikten korkmayan bir insanın, yarınından endişe etmeyen bir insanın verişiyle veriyor.” dedi.

Ondan sonra, bu büyüklük, bu cömertlik, bu güzel ahlâk, bu muhteşem manzara karşısında bütün kabile halkı gelmiş, müslüman olmuş.

Efendimiz'in hali böyleydi. İsteseydi rahat yaşayabilirdi ama hep dağıttığı için böyle şey yapmış. Efendimiz'in özel tercihi bu.

Kendisinin özel tercihi. Kendisi rahatı tercih etmemiş. Kendisi zenginliği tercih etmemiş. Kendisi hükümdarlığı tercih etmemiş. Kendisi tantanayı, saltanatı tercih etmemiş. Tevâzuu, fakrı, böyle mütevâzîâne ve süssüz yaşamı arzu etmiş.

Bu hadîs-i şerîften anlıyoruz ki; Bazı kullarına Allah zenginlik verirse onlar şaşırıyorlar. Bunun misalini de görüyoruz, hayatımızdan da görüyoruz, çevremizdeki insanlardan da; zenginleşince burnunun büyüdüğünü, huyunun değiştiğini birçok kimsenin herkes bilir.

Üçüncü cümlesi:

(*Ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi's-sukmi,*) [Kullarımdan öyle kimse de vardır ki, onun imanı ancak kendisinin hastalık içinde bulunması ile tamam olur. (*Ve lev eshahtühû lekefere*) Eğer onu sıhhatte kılsam, o küfranı nimet ederdi.]

Dördüncü cümlesi:

(*Ve inne min ibâdî men lâ yasluhu imânuhû illâ bi's-sıhhati*) “Kullarımdan içinde de yine öyle kimseler vardır ki, onların da tabiatı bir başka türdür. Onların imanı ancak sıhhatli, afiyetli, neşeli, huzurlu, dinlenmiş oldukları

zaman rahattır. (Ve lev askamtuhû lekefere)
Bir hastalık gelirse, gider küfre düşerler.”

Bazısı da öyle oluyor. Hakikatten bir gece uyku uyumasa insan, biraz başı ağırsa, birazcık bir yerinde bir ağrısı, sızısı olsa çok acaip sözler söylüyorlar, çok feryatlar ediyorlar, hoşuna gitmeyen şeyleri duyuyor insan.

Bizim tanıdığımız bir kimse vardı, bir çocukları oldu, iyi, sevindiler. Ondan sonra Allah çocuklarını aldı. Birkaç günlükken, birkaç haftalıkken, çocuk gül gibi, tombul tombul, akça pakça, sevimli iken vefat etti. Vefat edince ben anasından korktum. Öyle laflar söyledi ki isyan, küfür kokan laflar söyledi ki, korktum.

Kimisi böyle şeye dayanamıyor.

Bütün bunlardan bizim çıkartacağımız ders şudur ki; Allah-u Teâlâ Hazretleri kullarının bazısına bazı sebeplerle zenginlik veriyor, zenginlikle imtihan ediyor. Bazısına fakirlik veriyor, fakirlikle imtihan ediyor. Bazısına sıhhat veriyor, sıhhat ile imtihan ediyor. Burada yazmıyor ama bazısına da hastalık veriyor. Hastalıktan da çok mükâfat veriyor.

Bir insan hasta olunca edebini muhafaza edebilse, isyan etmese, ağzı ileri geri konuşmasa, o zaman çok büyük sevap var. Sabırla karşılasa, sabr-ı cemîl ile karşılasa, güzel bir sabırla karşılasa o zaman günahları siliniyor. Duası makbul oluyor, defter-i âmâli tertemiz oluyor, eski seyyiatı affolunuyor, yapamamakta olduğu ibadetleri yapıyormuş gibi defterine yazılıyor. Kendisine gelenlere

dua ettiği zaman duasını Allah kabul ediyor. Büyük mükâfatları var, âhirette de dünyada da ama herkes hazmedemiyor.

O zaman hastalık mı isteyelim? Hayır, Efendimiz öyle bir şeyi de tavsiye etmiyor. Sıhhati isteyin, afiyeti isteyin buyuruyor. Allah'tan bir şey istediğiniz zaman afiyet isteyin. Hastalıklardan uzak olun, gamlardan, kederlerden, tasalardan da uzak olun diye Allah'tan afiyeti isteyin. Dünyada, ahirette, dînî konularda afiyeti isteyin diye tavsiyesi o.

Demek ki bizler, Allah'ın mü'min kulları, Allah'a, peygambere, kitaba, amentünün esaslarına, ahiret gününe, kadere inanmış insanlar, her şeyin Allah'ın kudreti altında olduğunu bilen insanlar olarak, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) her güç kuvvetin sahibinin Allah olduğunu, her şeyin Allah'tan olduğunu bilen, öldüranın, öldürenin Allah olduğunu bilen insanlar olarak, serinkanlı ve edepli ve dikkatli ve her şeyin hikmetini anlayacak şekilde ölçülü, uyanık hareket etmemiz gerekiyor.

Demek ki, başımıza gelen her hal bir çeşit imtihandır ve bu imtihanda da şunu da bilelim ki; Allah CC kullarının iyiliğini murad ediyor. İyiliğini, hayrını murad ediyor. Eğer ona zenginlik verse azacak, ondan vermiyor. Berikisine fakirlik verse azacak, ondan zenginlik veriyor. Hepsinin iyiliğini istiyor, hepsinin hayrını istiyor; ama kulların kendilerine gelen imtihanların, başlarına gelen olaylar karşısındaki tavırlarına çok dikkat etmeleri gerekiyor. Tavırlarının bozukluğu yüzünden ayakları kayıyor ve cezalara

uğruyorlar.

b. Kadere İnanan Kederden Emin Olur

Çok dikkatli olacaksınız. Hepimiz çok dikkat edeceğiz. Hayatın her anında imtihanımız devam ediyor. Zil çaldıktan sonra imtihan bitti diye bir şey yok. Camiden çıktıktan sonra imtihan bitti diye bir şey yok. Caminin içinde de, dışında da imtihandayız. Gece de, gündüz de, ticarî müessesenin içinde de imtihandayız. Bilmem memuriyette de, her yerde imtihandayız.

İmtihanın kazanılması nasıl olacak? Yaptığımız her işi Allah'ın rızasını kazanmak düşüncesiyle yapacağız, o kadar. Ve her şeyin Allah'tan geldiğini bilip olayların karşısında serinkanlı olacağız. İtidalimizi kaybetmeyeceğiz. Her zaman baklava börek olmaz. Bazen hayatın sıkıntılı halleri olabilir, o zaman sabredeceğiz. Ölüm, hastalık, fakirlik, arıza, kaza, bela gelir; hepsi Allah'tan... Onun için büyüklerimiz diyorlar ki;

مَنْ أَمِنَ بِالْقَدَرِ أَمِنَ مِنَ الْكَدْرِ

(Men âmene bi'l-kader, emine mine'l-keder)

“Kim kadere inanırsa, kederden emin olur.”

İnsan mü'min oldu mu, kadere inandı mı kederden emin olur, kederden uzak olur. Mü'min insan Allah'tan geldiğini biliyor, o zaman rahat olur.

Bir şiir var ezberleyeyim diye heves ediyorum bazı şeyleri, hatırımda ama tamamı da güzel:

Hoştur bana senden gelen, Ya gonca gül yahut diken, Ya hil'at ü yahut kefen, Lütfun da hoş kahrın da hoş.

Yâ Rabbi! Senden bana gelen her Şey hoş. Gonca gül de gelse kabul, diken de olsa kabul, hil'at da gelse süslü, ziynetli, iyi kumaştan yapılmış Şerefli bir elbise, bir makam üniforması ve sâire, maddî mânevî makam, o gelse ona da eyvallah!

“–Kefen?”

Kefene de eyvallah!

“–Hayat?”

Hayata da eyvallah!

“–Ölüm?”

Ölüme de eyvallah!

“–Buna ne diyorlar tasavvufta, bu duyguya, bu olgunluğa erişmiş insanın makamına, seviyesine ne diyorlar?”

Bu makama rıza ve teslimiyet makamı diyorlar. Tasavvufta insan bu ahlâka sahip olabildi mi, artık sarsılmıyor olaylardan... Nereden darbe gelirse gelsin, darbeden yıkılmıyor, nimetten, ikramdan Őımarmıyor. Sapasağlam, kale gibi sağlam basıyor, dengeli ölçülü, durulmuş, çağlamış durulmuş, güzel bir hale gelmiş. Biliyor ki her Şey Allah'tan geliyor, Allah'ın her Őeyini seviyor. Çünkü sevgilinin her Şeyi güzeldir. Sevgilinin, sevilen insanın her Şeyi güzeldir.

İçimden bir ses bana diyor ki bazı kimseler kitaplarda, mecmualarda Mehmed Zâhid Kotku

Hocamız'ın lehine yazılar yazdılar. Vefatının sene-i devriyesi, Kasım ayında vefat etti diye Hocamız'ın lehine yazılar, medihler ve sâireler...

Yâ Hocamız gülse, ben de onun dikeniyim. Ben de o gülün dikeniyim. Gülü seven dikenine katlanır. Hocayı medhedip edip de bizim ayağımızın altına karpuz kabuğu koymak da Hocamız'ı sevmekle bağdaşmaz.

İhyâ'da bir güzel sembolik hikâye vardır. İhyâ ulûmi'd-dîn, din kitabı ama sembollerle bazen insanlar olayları güzel anladığı için sembolik bir şiir yazmış. Diyor ki: Mecnun diye bir zât varmış, Leyla diye bir kimseye âşık olmuş, Leyla ve Mecnun hikâyesi edebiyata girmiş... Her yerde anlatılıyor ya, meşhur Leyla ve Mecnun hikâyesi... Mecnun Leyla'nın peşinden gidiyor. Leyla bir kabilenin mensubu, bir yerde çadır kurmuşlar, biraz olatmışlar, kabile sürülerini beslemiş, otlar bitince çadırları sökmüşler, bir başka otlığa gitmişler, orada besleyecekler, çöl hayatının gereği bu... Bir yerde uzun zaman kaldığı, ot bittiği zaman hayvanlar ne yiyecek? Daha başka bir yere göçüyorlar.

Bizde de yaylaya çıkarlarmış, hayvanları baharda bir yere, yazın bir yere daha yükseklere daha yükseklere götürüp sütleri, kaymakları, tereyağlarını, kışlıkları hazırlayıp kışın inerlermiş. Hayatın gereği bu...

O Leyla'nın peşinde, Leyla da kabilesiyle beraber bir yerden bir yere göçüyor. Göçülmüş bir yere geliyor bakıyor ki çadırlar sökülmüş, duvarlar kalmış, başka bir şey yok. Kalıntılar var, Arap

şairlerini çok duygulandıran bir manzaradır, bu çadır kalıntıları. Şairlerin ekseriyetle şiirlerinde bu konu işlenir. Geliyor Mecnun bakıyor ki çadırlar kaldırılmış, başka yere göçmüş aranan şahıs, izler var, duvarlar var.

أَمْرٌ عَلَى الدِّيَارِ دِيَارِ لَيْلَى
أُقْبِلُ ذَا الْجِدَارِ وَذَا الْجِدَارَا
وَمَا حُبِّ الدِّيَارِ شَغَفْنَ قَلْبِي
وَلَكِنْ حُبِّ مَنْ سَكْنَا لِدِّيَارَا

Emurru ale'd-diyârı diyârî leylâ Ukabbilü ze'l-cidâri ve ze'l-cidârâ

Ve mâ hubbü'd-diyârî şegafne kalbî Ve lâkin hubbü men sekene'd-diyârâ.

(Emurru ale'd-diyârı diyârî leylâ) “Leylâ’nın bir ara oturup da göçtüğü o çadırlarının olduğu yerlerden ben de geçiyorum. *(Ukabbilu ze'l-cidâre ve ze'l-cidârâ)* Bakıyorum, onlar gitmiş, duvarlar kalmış. Bir bu duvarı öpüyorum, bir o duvarı öpüyorum.”

(Ve mâ hubbü'd-diyârî şegafne kalbî) “Duvarların, kerpiçlerin sevgisi kalbimi doldurmuş değil. *(Ve lâkin hubbu men sekene'ddiyârâ)* O diyarlarda bir ara oturmuş kimsenin sevgisi kalbimi doldurmuş da ondan öpüyorum.”

İmam Gazâlî, bu şiirin arkasından, kişi sevdi

mi sevdiği insanın etrafındaki şeyleri de sever. Elbisesini de, mendilini de, yâdigârını da sever... Hatta kimisi saçının kılını saklar, saçın teli bergüzâr olsun, yâdigâr olsun diye saklar. Kimisi bir eşyasını saklar.

Efendimiz'in neleri var?

Minberlerin üstünde sakal-ı şerîfi var, kılları var, yâdigâr olarak saklıyoruz, Kadir gecelerinde çıkartıp yüzümüzü, gözümüzü sürüyoruz, Rasûlüllah'ın şefaatinin diliyoruz. Hiç olmazsa sakalını ziyaret edebiliyoruz diyoruz. Kaftanı, hırkası var. Hırka-ı Saâdet dairesi, Topkapı'da, ondan sonra şu Hırka-ı Şerîf camiinde nasıl saygı, ne kadar sevgi duyuyoruz, hadîs-i şerîflerini ne kadar seviyoruz. İnsan bir şeyi sevdi mi çevresiyle sever. Her şeyiyle birden sever. Öyle olmazsa sevgisi de şüpheli.

Allah'ı da seven, Allah'ın da kazasını, kaderini, ikramını, ihsanını her şeyi sever. Her şeyin Allah'tan olduğuna bilen, sever. O zaman işte böyle insan olgun insan; rıza, teslimiyet makamına ermiş, Allah'a teslim olmuş, huzurlu ve rahattır. Nefsine hoş gelmeyen bir olayla karşılaştığı zaman bile değişmiyor, bozulmuyor.

Sen arkadaşına ikram ederken, evine davet ederken, ziyafet çekerken, ona yardım, hizmet ederken aranız iyi, hoş ama siz biraz bir şey yapmadınız, hemen ara bozuluyor veyahut biz sözünü tenkit ettiniz hemen ara bozuluyor. Olmaz ki, böyle arkadaşlık mı olur? İyi olduğu zaman iyi, birazcık keyfine aykırı bir şey olduğu zaman hemen hava değişiyor, bulutlar

kararıyor, şimşekler çakıyor filan... Olmaz böyle şey. Bu vefasızlıktır. Sevginin sahte olduğunun alâmetidir.

Allah'ı seven de bütün bu olaylardan, işin aslına hadîs-i şerîfe

dönecek olursak, Allah'ı seven mü'minler de Allah'ın takdirini de sevecek. Başlarına gelen olayları da isyan etmeden karşılayacak. Acı olay olabilir, acı olayın karşısında sabredecek. Allah sabredenlere hesaba gelmez mükâfat veriyor.

إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ

(الزمر: ١٠)

(*Innemâ yüveffe's-sâbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) “Sabredenlerin mükâfatı hesaba, ölçüye gelmeyecek şekilde, fazla miktarda verilecek.” (Zümer, 39/10) buyruluyor.

Sabrın mükâfatı çok büyük. Çok muhteşem. 300 misli, 200 misli, 50 misli, 700 misli filan değil, çok büyük mükâfat veriyor. Sabredene çok büyük mükâfat veriyor.

Onun için;

“—Sabreden derviş muradına ermiş.” demiş büyükler.

Sabreden derviş muradına ermiş. Sabırla oluyor her şey, sabredeceğiz. Güzel bir durum gelirse, hoşumuza giden, tatlı hallerle, işlerle karşılaşırsak, o zaman da şükredeceğiz.

“—Çok şükür yâ Rabbi. Neler ikram etmişsin, neler bahşediyorsun yâ Rabbi! Ne kadar

lütüfkârsın yâ Rabbi! Hamd ü senâlar olsun sana ya Rabbi!” diyeceğiz.

Lütfun karşısında hamd etmek daha kolay oluyor. Ama bunu da yapmayanlar var. Onlar da artık azılı kâfir... İkrâm, ihsan, lütuf geliyor, gene lütfun kıymetini bilmiyor. Gene şükür de olmuyor, gene Allah'ın istediği bir kul olmuyor. Adam akıllı edepsiz, ona bir şey demiyoruz. Lütuf gelince lütfu vereni bilecek, göndereni bilecek, lütfun nerden olduğunu bilecek ve oraya sevgi, saygı, o makama şükür duygusuyla, senâ duygusuyla bağlı olacak.

c. Belânın Şiddetlisi Peygamberlere Gelir

Kötü bir durum gelirse başına...

“—İyi kulların başına kötü olay gelir mi?”

Gelir. Peygamberlere gelmiş. Hattâ hattâ mânevî kaideye bakın ki, Allah'ın hikmetine bakın ki:³

---

³ Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Bu-hârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Teh-zîbü'l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hâkim,

أَشَدُّ الْبَلَايَا عَلَى الْأَنْبِيَاءِ

(Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ) “En şiddetli belâlar, musibetler, imtihanlar, musibetler, sıkıntılar peygamberlere gelmiştir.” En büyükleri peygamberlere gelmiş. Efendimiz'in hayatını bir düşünün; müşriklerle, savaşlarla nasıl geçmiş? Ne Mekke'de rahat bırakmışlar, ne Medine'de rahat bırakmışlar, ne o kabilelerin derdi bitmiş, ne o münafıkların sıkıntıları bitmiş, ne dedikoduları bitmiş. Ömür boyu hepsinin karşısında Efendimiz'in hali bize örnek. En şiddetli belalar en iyi kullara geliyor. “—Arabam çarpıldı.” Sabret, ecir kazan, var bir hikmeti...

“—Karadeniz'de gemim battı.” Ne yapalım? Batmasın diye dua ettik, elimizden geleni yaptık ama vardır bir hikmeti... Allah imtihan ediyor. Her zaman güzel şeyle imtihan etmez, bazen sıkıntılı bir şeyle imtihan eder:

Alır yiğidin âlâsın, Divane eyler anasın.

Yiğidin, daha genç delikanlılık çağında tam evlenecekti ve sâire, annesi babası yas içinde kalır:

Müstedrek, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhavyeh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778- 6784; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

“—Ah evlâdım, sen ölecektin de ben mi geride kalacaktım?” filân der.

Ama ne yapalım, imtihan. Bazen dedeler büyütür torunları. Allah’ın hikmeti böyle oluyor.

Gelinlerin el kınasın, Teneşirde yıkar ölüm!

Bazen de tam gelinlikti, ah vah derken; hatta gelin alayı atın üstünde nehri geçerken devrilir, gelin gider. Trafik kazası olur, gelin güvey gider. Allah’ın hikmeti...

Ne yapacak?

Allah’tan âfiyet isteyecek. Hayırlar isteyecek. Sabahları ne güzel evradımız... Allah Mehmed Zahid Kotku Hocamız’dan razı olsun, hocalarımızın hocalarından razı olsun. Her sabah okuyoruz, Evrad’ımız ne kadar güzel!

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الْيَوْمِ وَخَيْرَ مَا بَعْدَهُ
وَأَعُوذُ بِكَ شَرِّ هَذَا الْيَوْمِ وَشَرِّ مَا بَعْدَهُ

(*Allâhümme innâ nes’elüke hayra hâze’l-yevmi, ve hayra mâ ba’dehu*) “Yâ Rabbi! Senden bugünün hayrını isterim ve bugünden sonra gelen günlerin hayırlarını dilerim, hayırlar ver ya Rabbi.”

(*Ve eûzü bike min şerri hâze’l-yevmi, ve şerri mâ ba’dehu*) “Bugün olabilecek şerlerden, kötülüklerden sana sığındım, gelmesin ya Rabbi onlar bana ve bundan sonraki günlerin şerlerinden sana sığınırım. Onlardan koru beni ya Rabbi. Şerlere maruz bırakma beni!” diye

dua ediyoruz.

Sonra ne kadar güzel

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذَا الصَّبَاحِ وَخَيْرَ الْمَسَاءِ
وَخَيْرَ الْقَضَاءِ وَخَيْرَ الْقَدْرِ وَخَيْرَ الْحَضَرِ وَخَيْرَ
السَّفَرِ وَخَيْرَ الدُّنْيَا وَخَيْرَ الْآخِرَةِ وَخَيْرَ مَا جَرَى
بِهِ الْقَلَمِ

(Allâhümme innâ nes'elüke hayra hâze's-sabâhi, ve hayre'lmesâi, ve hayre'l-kadâi, ve hayre'l-kaderi, ve hayre'l-hadari, ve hayre's-seferi, ve hayre'd-dünyâ ve hayre'l-âhireti ve hayra mâ cerâ bihi'l-kalem.)

Şâhâne dua, mükemmel! Ne diyor?

(Allâhümme) “Yâ Rabbi, (Innâ nes'elüke) Biz senden isteriz. (Hayra hâze's-sabâhi) Bu sabahın hayrını isteriz. (Ve hayre'l-mesâi) Akşamın hayrını isteriz. (Ve hayre'l-kadâi ve hayre'l-kaderi) Senin kaza ve kaderinin hayır tarafını isteriz, hayırlar takdir eyle... (Ve hayre'l-hadari ve hayre's-seferi) Burada kalacaksak hayırlı ikamet, sefere çıkacaksak hayırlı sefer; seferin hayırlısını, ikametın hayırlısını isteriz. (Ve hayre'd-dünyâ ve hayre'l-âhireti) Dünyanın da hayrını isteriz, ahiretin de hayrını isteriz. (Ve hayra mâ cerâ bihi'l-kalem) Senin kalem-i ezelînin, takdir kaleminin Levh-i Mahfuz'a yazdığı yazgılar, yazılar, kaderler, o kalemin hayır yazmasını dileriz.” diye, ne kadar şümüllü bir dua.

Ve ondan sonra da:

وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الصَّبَاحِ وَشَرِّ الْمَسَاءِ وَشَرِّ
الْقَضَاءِ وَشَرِّ الْقَدْرِ وَشَرِّ الْحَضَرِ وَشَرِّ السَّفَرِ
وَشَرِّ الدُّنْيَا وَشَرِّ الْآخِرَةِ وَشَرِّ مَا جَرَى بِهِ الْقَلَمُ

(*Ve neüzü bike şerre's-sabâhi, ve şerre'l-mesâi, ve şerre'l-kadâi, ve şerre'l-kaderi, ve şerre'l-hadari, ve şerre's-seferi, ve şerre'd-dünyâ ve şerre'l-âhireti ve şerre mâ cerâ bihi'l-kalem.*)

“Sabahın şerrinden, akşamın şerrinden, kaza ve kaderin şerrinden, ikamet ve seferin şerrinden, dünya ve âhiretin şerlerinden, takdir kaleminin şer yazmasından, aleyhimize hüküm yazmasından sana sığınırız.” diyoruz.

Ne kadar güzel istiyoruz, diliyoruz her sabah. Allah kabul eylesin... Ondan sonra da başına insanın arıza, kaza, hastalık, ölüm geliyor. Hepsi insanoğlu için. Hayatın cilvesi. Ölüm de lazım, her şey lazım. Bazen ölümü istiyor insanlar.

“—Al yâ Rabbi canımı artık. Kavuşayım sevdiğime!” diyor.

Hastalık oluyor, dayanamaz durum oluyor, ihtiyarlık oluyor filan, hepsi hikmetli. Allah'ın yaptığı her şey, her şeyin hikmeti var. Onu anlayan iyi derviş oluyor.

Evliyâullahtan bir zât müridlerini imtihan etmek için sohbetle sormuş.

“—Elinize Allah kudret, kuvvet verseydi, imkân verseydi, sihirli değnek verseydi, o dememiş de ben anlatmak için diyorum, her şeyi yapmanız mümkün olsaydı, şu kâinatı, şu dünyayı, şu çevrenizi nasıl yapardınız? Herkes serbest düşünsün söylesin.”

Hayal etmek serbest ya, hayale yasak yok. Neyse sen ne istersin. Köylüye sormuşlar, en çok neyi isterdin zengin olsaydın diye, o da “Soğanın cücüğünü yedim.” demiş. Herkesin bir keyfi var.

Zengin olsaydın ne isterdin?

“—Ben hep soğanın cücüğünü yedim.”

Çıtır çıtır hoşuna gidiyor demek ki, öyle genç cücüğü, o öyle demiş. Şeyh efendi sormuş, birisi kalkmış:

“—Ben hiç kış olmamasını isterdim.” demiş. Soğuklardan titriyoruz, üşüyoruz ve sâire. Ötekisi kalkmış:

“—Efendim, ben hiç dağ olmasın isterdim, yokuşlarda zorluk çekiyoruz, yükümüzü çıkarmak zor oluyor bayırlardan çıkmak.” ve sâire.

Herkes bir laf söylemiş.

Ârif bir derviş, direğin dibinde boynu bükük, feyze muntazır şeyh efendisini dikkatle dinliyormuş. Hocaefendi de onun farkında.

“—Evlâdım, sen konuşmadın, sen söyle

bakayım.” demiş ki:

“—Hocam, ben her şeyi o kadar güzel görüyorum ki, hiçbir şeyi değiştirmezdin. Her şey yerli yerinde... Her şeyin hikmeti var, her şeyin güzelliği var. Yaz da güzel, kış da güzel! Her şeyin güzelliği var. Her şey bir sebebe göre yaratılmış. Ben şu kâinâtın bir yerini değiştirmek istemezdin.”

Çok güzel, Mevlâm ne etmişse güzel etmiş, neylerse güzel eyler mânâsına cevap vermiş.

“—İşte doğru cevap bu. Cevabın doğrusu, güzeli bu...” demiş.

İnsan bu güzellikleri görmeli. Çirkin gibi gördüğün şeyin arkasında bile bir hikmet vardır, bir güzellik vardır. Her şey zıddıyla zahir olduğundan, karanlık olacak ki aydınlığın kıymeti bilinecek. Kış olacak ki baharın kıymeti bilinecek. Açlık olacak ki tokluğun kıymeti bilinecek. Monoton, her zaman insan tıka basa dolsa, dolsa, tokluğun da kıymeti bilinmez.

Onun için, İmam Gazalî Rh.A çocuk terbiyesinde diyor ki:

“—Bakın, zengin olsanız bile çocuğunuzu arada mahrumiyetli giydirin. Mahrumiyetli elbise giydirin arada, şımarmasın! Arada kuru ekmek yedirin. Evlâdım, bugün katık yok, ye şunu bakalım takır takır şu kuru ekmeği diye biraz alıştırsın!” diyor.

Hep bolluğa alışmasın diye.

Onun için Allah bize de kaza ve kaderinin hikmetlerini anlamayı, mukadderatının

güzelliklerini sezmeyi ve edepli, arif, zarif bir kul olmayı nasib etsin... Kaza ve kaderine teslimiyeti, kendisine güzel kulluk etmeyi, âsi olmamayı ihsan eylesin... Nefse, şeytana uymamayı nasib eylesin...

d. Allah İçkiye ve İçene Lânet Etti

İbn-i Abbas RA'dan birçok kaynak kaydetmiş, buraya da onları sıralamış Hocamız Gümüşhaneli Hazretleri.

Muhterem kardeşlerim! İçkinin aleyhinde Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁴

أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَعَنَ
الْخَمْرَ وَعَاصِرَهَا وَمُعْتَصِرَهَا وَشَارِبَهَا وَحَامِلَهَا
وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ وَبَائِعَهَا وَمُبْتَاعَهَا وَسَاقِيَهَا
وَمُسْقِيَهَا

(طب. ك. هب. ض. عن ابن عباس)

RE. 11/2 (*Etânî cibrîlü, fekàle: Yâ muhammed, inna'llàhe leane'l-hamre, ve âsirehâ, ve mu'tasîrahâ, ve şâribehâ, ve hâmilehâ, ve'l-mahmûlete ileyhi ve bâiahâ, ve mübteahâ, ve sâkîhâ, ve müsîkîhâ.*)

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.316, no:2899; Taberânî, *Mu'cemü'lKebîr*, c.IXII, s.233, no:12976; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.9, no:5585; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.37, no:2234; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.229, no:686; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.114, no:8202; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.350, no:13191; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.205, no:327.

(*Etânî cibrîlü, fekâle*) “Cebrail AS, o muazzam melek bana geldi ve buyurdu ki: (*Yâ muhammed*) “Cebrail geldi Efendimiz’e, yâ Muhammed, (*inna’llâhe leane’l-hamre*) şüphe yok ki, kuşkusuz, şeksiz, tereddütsüz kesin, Allah içkiye lânet eyledi.”

Allah’ın lanetine uğramış bir şeydir içki, lanet etti Allah içkiye. Allah’ın rahmetinden uzak, sevgisinden, rızasından uzak şey demek. İçkiye lanet eyledi. Başka?

(*Ve âsirehâ*) Ayın ile, sad ile sıkana demek... Hani üzümü alıyorlar, sıkıyorlar, suyu çıkıyor, şarap oluyor, içki oluyor filan.

“—Sıkana da içkiye de lanet etti. İçkiyi sıkana, hazırlayana da lanet etti.”

(*Ve mu’tasirahâ*) “Yaptıran.” diye terceme etmişler. (*Ve hâmilehâ*) “Bir de sıkana ve onu görevlendirip yaptırana, patrona, ona da lanet etti. (*Ve şâribehâ*) İçene de lanet etti.”

Seni gidi seni, benim haram kıldığım şeyi içersin ha! İçen de mel’un, Allah ona da lânet etti. O da Allah’ın lânetine mâruz.

(*Ve hâmilehâ*) “İçkiyi taşıyana da lanet etti.”

Ben içmiyorum hocam, Allah’tan korkarım, beş vakit namazı kılarım. Sadece işte sırtımda, kamyondan taşıdım. Taşıyana da lanet ediyor. Taşımak da yok. Allah bir şeyi yasakladı mı, yanına yanaşmak doğru olmuyor.

Kolera olsa yanaşır mısınız?

Canın tehlikeye gireceği için yanaşmazsın. Burada da Allah’ın laneti var, onun için buna da

yanaşmayacak.

(*Ve'l-mahmûlete ileyhi*) “İçkinin nakledilip götürüldüğü yere de lanet etti.” Artık depo mudur orası, meyhane midir, nereye götürülüyor o içki taşınıp? Taşyana da lânet ediyor, taşınılıp götürülmüş olduğu mahalle de lanet ediyor, lânet yağıyor. Orası da Allah'ın sevmediği bir yer.

(*Ve bâiehâ*) “Satıcısına da lânet etti. (*Ve mübteahâ*) Satın alana da lanet etti. (*Ve sâkîhâ*) “Sunana da lanet etti.”

“—Al buyur iç!”

“Sunana da lanet etti. (*Ve müskîhâ*) Sundurana da...”

Bazısı kurnazlık yapıyor; günah, ben elimi değdirmeyeyim, gel buraya al şunu, ver şuna. Sunduruyor, kendisi sunmuyor. Sundurana da lânet etti.

Allah CC içkiyi sevmiyor. İçkiyi sevmediği için de içkiyle ilgili her şeyi sevmiyor. Satanı, sattıranı, alanı, sunanı, sunduranı, sıkkanı, sıkılan yeri, fabrikasını, deposunu, kamyonunu, hepsini sevmiyor Allah. Lânet etmiş. Cebrâil AS bildiriyor Peygamber Efendimiz'e.

Pekiyi, insan bunu niye içer? Niye içer insan bunu? Allah'la harp etmek için mi? Allah'a karşı gelmek için mi? Utanmaz mı, korkmaz mı, titremez mi? Vicdanı sızlamaz mı? Biz mecbur muyuz içki içmeye, insanoğulları olarak? Hiç dünyada başka meşrubat kalmadı mı? Meyve suları yok mu? Şuruplar yok mu? Hoşafklar yok

mu? Çeşit çeşit meşrubat, güzel şeyler yok mu? Var, çok âlâsı var.

İzmir'e gitmiştik. İzmir'de;

“—Hocam burada bir orijinal meşrubat var, çok güzel.” dediler.

Biz de peşine düştük, şübre, şübiye mi, sübiye galiba, böyle bir meşrubat bu isimde. Neymiş filan dedik. Arkadaş gitmiş yegâne imalcisinin kuyruğuna girmiş, dükkânından almış getirdi.

Biz yazın kavunların çekirdeklerini ne yaparız? Sıyırır atarız. Kavun çekirdeğini atarız. Kavun çekirdeğini yıkıyormuş, eziyormuş, kavunun o içinden çıkan bembeyaz kavun çekirdeği içi, şahane, ağzınıza layık, çok güzel bir meşrubat, boza kıvamında, nefis bir kokusu var, çok da kıymetli.

Herhalde Avrupalılar bu meşrubatı bir görseler şöyle bir laboratuara götürüp tahlil etseler, sanıyorum medh ü senâsı göklere çıkar. Çünkü çekirdek içinde vitamin var; E vitamini var, A vitamini var, kim bilir ne kıymetli malzeme var. Çünkü o çekirdek hayat dolu, onu gömsen ondan bitki çıkıyor, sen onu almış oluyorsun, ne kadar güzel.

El-hamdü lillâh böyle dedelerimiz çeşitli şeylerden gayet güzel meşrubatlar yapmışlar. Üzümü taze olarak sık taze olarak iç. İlle böyle foşurdatıp şey mi yapacaksın? Kafanı bozacak, senin aklını alacak, çamurlara yuvarlayacak, kusturacak şey mi içeceksin ille... Güzelini iç. Meyveler, kavun, karpuz var...

Bizim Fakülte’de bir profesör vardı, bir ara Millî Eğitim Bakanlığı da yapmış, görgülü bilgili, felsefeci... Bakanlığı sırasında Almanya’ya gitmiş. Mükellef bir sofraya tanzim etmişler. Türkiye’den bakan geldi, heyet geldi, iki devlet arasındaki meseleleri Almanlar’la konuşacaklar. Çeşitli yiyecekler dizmişler.

Bizim bakanı da bakalım ne yapacak diye pürdikkat takip ediyorlar. Bizim bu zât fakültede profesör olan evvelce bakanlığı yapan o şahıs, içkilerin hepsini kenara itmiş, istemem bundan demiş, meyve suyu içmiş. Demişler ki;

“—Niçin içmiyorsun beyefendi?”

Demiş ki:

“—Allah, içkiye gelinceye kadar bize o kadar çeşitli imkânlar ihsan etmiştir, o kadar çeşitli, o kadar güzel, o kadar lezzetli meşrubat ihsan etmiştir ki, ona hacet kalmıyor. Lüzum yok.”

Düşünün, içkiye binlerce lira veriliyor. Ben geçenlerde bizim mecmuaların birisinde yazdım; elli altmış liralık maliyeti bin liraya satıyorlar. Elli altmış lira olan maliyeti taşıyıcısına şu kadar, nakliyesine bu kadar, perakende şeyine bu kadar bilmem neye bu kadar... Tam bin liraya satıyorlar. Bizim bir arkadaş benim makaleyi elinde mecmua İstanbul’a gelirken Ankara’dan okumuş. Yanında sarhoş birisi varmış, ona okumuş. O da demiş ki, şey ağzıyla, kendi şeyiyle:

“—Vay anasını...” demiş, “Bundan sonra hiç içmeyeceğim, sırtımızdan sömürüyorlarmış bizi demek ki...” demiş. Elli altmış lira maliyet, sen

onu bin liraya sat.

Güzel meşrubatlarımız var. Faydalı meşrubatlar var. Bir kere

en faydalı meşrubatlardan bir tanesi nedir? Bizim millî meşrubatımız ayran, şahane, faydalı... Vücudun zehrini alan, besleyen, proteinli vitaminli, şeker hastalığına iyi gelen, falancaya iyi gelen ayran, şahane bir meşrubat, harika bir meşrubat...

Amerika'da çeşitli gıdalar üzerinde etüt yapmışlar, en faydalısı, en güzeli hangisi diye. Birinciliği bulgurla ayran kazanmış. Bulgur, o da buğday, o da çekirdek, hububat, içinde her türlü kıymetli malzeme var. Vücut için gerekli her şey var içinde. Ayran da öyle. Hadi sütün korunması zor, ekşiyebiliyor, şey yapıyor ama ayranı maşaallah dedelerimiz ne güzel torbalara koymuşlar. Torba yoğurdu, al buradan Hicaz'a götür, üç ay yanında gezdir, gene gel, gene kullan. Su katıyorsun, karıştırıyorsun, şahane ayran oluyor mesela.

“—Ben biraz böyle ekşi şeyi yemem de tatlı isterim!”

Tamam, sen de git eve, havuçla elmayı bir karıştır mikserde, bir havuçlu karışık elma suyu iç gör bakalım! Onun kadar güzel meşrubat var mı? Ne sarhoş ediyor, ne bir şey yapıyor, sâfî vitamin... Gözlerini pırl pırl cilalıyor, gözü kuvvetlendiriyor, çeşit çeşit faydaları var. İşte buyur elmalarımız çürüyor, şeftalilerimiz çürüyor Bursa ovasında...

Millet içki içeceğim, arpa suyu içeceğim

diye meyve yemiyor, meyvelerimiz ağacında çürüyor. Yap meyve sularını konsantre... Vişneyi mesela alıyorsunuz, taze taze sıkıyorsunuz, kevgirden geçiriyorsunuz, suyu çıkıyor vişnenin; hiç kaynama yok, bir şey yok. İçine şekeri boşaltıyorsunuz, boşaltıyorsunuz, karıştırıyorsunuz, çok konsantre, her şeyi korunmuş bir meşrubat, doldur şişeye götür Hicaz'a. Soğuk suyu al, içine iki parmak vişne konsantresini koy karıştır, al sana filanca yerden alacağın meşrubattan çok daha kıymetli vitaminli hazır meyve. Kayısı böyle, şeftali böyle, elma böyle...

İnsanoğlunu şeytan kandırıyor. Bizi şeytan kandırıyor. Biz insanoğullarını, sizin bizim kardeşlerimizi şeytan kandırıyor. Bu kadar güzel şeyler, bu kadar helâller varken, insan harama nasıl düşer? Şeytana aldanıyor da ondan düşüyor. Şeytan oyuna getiriyor, başka bir şey değil. Yoksa helâl cinsinden dünya kadar meşrubat var. Hem de hepsi gayet güzel, gayet faydalı.

O zararlı; midesini, karaciğerini bozuyor, siroz hastası oluyor, oradan gidiyor gümbürtüye. Sebeb-i mevdi o oluyor, ölüyor. Neden karaciğer çalışmaz hâle geldi, bozuldu, midesi delindi, adam evine yaramaz bir insan oluyor, topluma yaramaz bir insan oluyor, güvenilmez bir insan oluyor? İçki içeceğim diye...

İçki sevdası başına düştüğü zaman hırsızlık, dilencilik yapıyor, içtikten sonra rezil oluyor, köpeklerin arkadaşı oluyor, yerlere sürünüyor, köpek yanına geliyor, bir sürü çirkin hâl... Bir

sürü kavga ediyor, bıçak, tabanca çekiyor, aşka geliyor üç kişiyi yaralıyor, beş kişiyi öldürüyor. Hâkimin karşısında boynu bükük;

“—Hata ettim, işte sarhoştum, ne yaptığımı bilemedim.”

İşte İslâm onun için bunu öyle bir kesiyor ki, satır keser gibi trak, bir vuruyor, kökünden kesiyor, tamam. Taşımak da yasak, imal de yasak, sıkmak da yasak, sunmak da yasak, satmak da yasak, almak da yasak; bitiriyor işi.

Avrupalılar ne yapıyor? Avrupalılar kilisede dualı şarapla çocuğu öyle büyütüyor, vaftiz ediyor, bilmem ne yapıyor, öyle tuzluyor, bilmem ne yapıyor. Ondan sonra papazı da içiyor, piskoposu da içiyor, Papa’sı da içiyor, kendisi de içiyor... Ayık adam göremiyorsun.

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَةِ الْإِسْلَامِ

(*El-hamdü li’llâhi alâ ni’meti’l-islâm*) [İslâm nimetinden dolayı Allah’a hamd olsun!]

İslâm’a, İslâm nimetine hamd ü senâlar olsun. Ne mutlu ki Allah bizi müslüman etmiş.

Allah’ın haramları da, yasakları da, helâlleri de, emirleri de, nehiyleri de, hepsine hamd ü senâlar olsun, hepsi güzel. Yasağı da güzel... İyi ki içkiyi yasaklamış. El-hamdü lillah ağzımıza koydurtmadı Allah. İyi ki şu günahı, şu günahı yasaklamış, elhamdü lillâh... Ne güzel, helâlleri yetiyor insana... Helâlleri çok daha güzel.

Muhterem kardeşlerim!

Eğer yanlışlıkla kötü arkadaşla filanca sebeple, falanca sebeple bu kötü âdete alışmış olan kimseler varsa, bu hadisi onlara nakledin! Allah lânet ediyor. Allah'ın lânetine uğradı mı bir insan mahvolur. Dünyada da ahirette de mahvolur. Vazgeçsinler. Vazgeçirmeye çalışın, izah etmeye çalışın, Allah kurtarsın. Bazen alışınca alıştığından vazgeçmek kolay olmuyor. Kötü huylar alışıldığı zaman ejderha gibi oluyor, insanı mahvediyor, parçalıyor. En iyisi küçükten alıştırtmamak.

Küçükten terbiye etmek çok önemli. Küçükten Allah korkusunu vereceksin. Küçükten sabah namazı vaktinde kalkmaya alıştıracaksın. Küçükten söz dinlemeye alıştıracaksın. Küçükten abdest almaya alıştıracaksın. Küçükten doğru söz söylemeye alıştıracaksın. Küçükten yalandan, dolandan, hırsızlıktan, arsızlıktan uzak durmaya alıştıracaksın. Küçükten yumurta çalarsa, komşunun bahçesinden erik, elma çalarsa, büyüyünce daha büyüğünü yapar. Küçükten güzel yetiştireceksin yapamayacak.

Bizim tanıdıklardan bir tanesi anlattı. Kardeşiyle kavga ederken mi, unuttum detayını da, bir hayvan ismiyle hitap etmiş ona. Hani kızınca insanlar bazen öyle diyorlar da, boşalıyorlar deşarj oluyorlar ya... Ben insanların halinden anlamıyorum, karşıdaki bir kimseye arslan desen hiç kimse kızmıyor, arslan, o da dört ayaklı ama merkep desen gözü morarıyor insanın... Ona kızıyorlar. Kuzu desen herkes memnun, keçi desen herkes kızıyor, sübhanallah... Hepsi hayvan... Allah bizi insan yaratmış en güzel şey

insan olmak, en şerefli o.

e. Cebrâil AS'ın Öğrettiği Dua

Üçüncü hadîs-i şerif.

Hz. Âişe Anamız RA rivayet ediyor. Peygamber Efendimiz'den bir dua. Kalemleri, defterleri çıkartın, yazın!

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَأْمُرُكَ أَنْ
تَدْعُوَ بِهَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ فَإِنَّهُ يُعْطِيكَ إِحْدَاهُنَّ
اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَعْجِيلَ عَافِيَتِكَ وَصَبْرًا عَلَى
بَلِيَّتِكَ وَخُرُوجًا مِنَ الدُّنْيَا إِلَى رَحْمَتِكَ

(حب. ك. عَنْ عَائِشَةَ)

RE. 11/3 (*Etânî cibrîlü, fekàle: Inna'llàhe azze ve celle ye'mürüke en ted'uve bi-hâülâi'l-kelimâti, feinnehû yu'tîke ihdâhünne: Allâhümme innî e'selüke ta'cîle àfiyetike, ve sabren alâ beliyetike, ve hurûcen mine'd-dünyâ ilâ rahmetike.*)

(*Etânî cibrîlü*) “Cebrail AS bana geldi, (*fekàle*)

⁵ Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.703, no:1917; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.293, no:969; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.333, no:1470; Taberânî, *Dua*, c.I, s.428, no:1452; Beyhakî, *Devâtü'l-Kebîr*, c.I, s.143, no:192; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.454, no:1844; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.III, s.220; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.190, no:3698; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.183, no:297.

ve dedi ki: (*Inna'llàhe azze ve celle ye'mürüke en ted'uve bi-hâülâi'l-kelimâti*) “Allah sana şu şimdi öğreteceğim sözlerle kendisine dua etmeyi emir ve tavsiye ediyor yâ Rasûlallah. Bak şu duaları Allah sana gönderiyor, bu dualarla dua et diye emrediyor, tavsiye ediyor.” diye Cebrail şu duaları öğretmiş.

Allah'ın Efendimiz'e Cebrail AS vasıtasıyla gönderdiği dua. Şerefe bak, güzelliğe bak. Onun için hatırınızda kalsın. Onun için defterleri çıkartın, kalemleri çıkartın dedim.

(*Feinnehû yu'tîke ihdâhünne*) “Çünkü bu duaları edersen, Allah bu istediğin şeylerden bir tanesini sana ihsan eder verir; ya onu, ya onu, ya onu...”

Neymiş dua?

(*Allâhümme innî e'selüke ta'cîle àfiyetike, ve sabren alâ beliyetike, ve hurûcen mine'd-dünyâ ilâ rahmetike*)

Gayet kısa, herkes ezberleyebilir.

Mânasını izah edelim:

(*Allâhümme*) “Ey benim yüce Rabbim, Allah'ım...”

Çok kıymetli bir kelimedir bu *Allâhümme* sözü... Çok yakınlık ifade ediyor, çok kutsiyet ifade eden bir kelime...

(*Allâhümme*) “Ey benim Rabbim, Allah'ım! (*Innî es'elüke*) Ben senden niyaz ederim, isterim, (*ta'cîle àfiyetike*) afiyetin acele bana ihsan olunmasını isterim.”

“—Hemen afiyet ihsan etmeni; dünyada vücudum sıhhatli olsun, belâlardan uzak olayım, üzüntülerden, kederlerden, gamlardan, sıkıntılardan berî, uzak, huzurlu olayım, şen ve esen olayım, sağ ve salim olayım. Bu afiyetinin acele ihsanını senden dilerim yâ Rabbi!”

(*Ve sabren alâ beliyetike*) “Eğer bana imtihan etmek için bir beliyeye vermişsen, bir belâ vermişsen, bir belâ göndermişsen, bir musibet göndermişsen, ona da sabır ihsan et, sabredebileyim.”

“—Çizgiden çıkıp hududu aşırp kabarırp, bağırırp çağırırp da senin gözünden düşmeyeyim! Rızana aykırı iş yapmayayım yâ Rabbi! Sabır da nasib et bana...” İkincisi bu.

(*Allâhümme innî e’selüke ta’cîle âfiyetike*) “O afiyetinin, o güzel afiyet denilen şeyin acele bana ihsanını dilerim ya Rabbi! (*Ve sabren alâ beliyetike*) Belâ göndermişsen, belâyâ sabretme ahlâkını da lütfetmeni dilerim.”

(*Ve hurûcen mine’d-dünyâ ilâ rahmetike*) “Dünyadan da ölüp çıkırp giderken, dünyadan ayrılırp giderken rahmetine doğru gitmemi, rahmetine mazhar olmamı, dünyadan rahmetine gitmemi dilerim. Yâni cenneti isterim.” demiş oluyor.

Üç şey var: Âfiyet isteniyor, ilk istenilen bu, başta bu söyleniyor.

“—Yâ Rabbi! Âfiyet ver, yâ Rabbi karnım tok olsun, sırtım pek olsun, dertsiz, gamsız, huzurlu, neşeli, sevinçli olayım, çevremle, işlerimle, her şeyim rast gitsin, güzel olsun.”

Tamam, bunu ister, herkes bunu istiyor. Ama böyle olmayabilir diye bir de; (Ve sabran alâ beliyetike) “Bir belâ, bir musibet, imtihan da gelmişse sabır ver ya Rabbi!” diye dua ediyor.

Çünkü sabırsızlık mükâfatı kaybettiriyor, ecir kalmıyor. Hem belâ başında duruyor, sabretmediği için bu sefer mükâfatı kaybediyor. Sabretmeyince belâ kalkmıyor ki, belâ gelmiş bir kere ama sabretmediği zaman ecir kaçırıyor. Elinden gitti, işte kocaman balık geliyordu, gitti. Nasıl olsa bunu çekeceksin, kaderde bu var, bunu nasıl olsa çekeceksin sabretmedin, gene çekeceksin ama sevabı yok bu sefer. Sabretseydin sevabı olacaktı. İnsanoğlu ne kadar mantıksız hareket ediyor. Değişen bir şey yok ki, bağırmaktan, kızmaktan değişiyor mu bir şey, değişmiyor.

Bendeniz kardeşinizi, bademciklerim çok rahatsız ediyordu. Devamlı ateş, 37 bilmem kaç derece ateş böyle... Hâlsiz, keyifsiz, üzüntülü... Doktora gittim, dediler ki:

“—Alacağız bunu, müzmin iltihap olmuş, şişmiş boğazında, bu sana rahat vermez, her yerine zarar verir, vücuduna iltihap saçar, mikrop saçar, kalbine zamanla tesir eder...”

“—Alın o zaman...” dedim, razı oldum.

Bademciklerimi alacaklar. Gittim Haydarpaşa Numûne Hastanesi Kulak Boğaz Burun bölümüne... Ben talebeyim henüz, benden önce bademcik ameliyatına girenler danalar gibi böğürüyor, bağırıyorlar, etinden parça kopuyor, kolay değil. Hele bir gazeteci vardı, canı

çok kıymetli, tombul, annesi babası çok izzetli, itibarlı büyütmüş anlaşılan, hastane çın çın ötüyordu.

Sıra bize geldi. İlk önce bir uzun iğne sokuyorlar, uyuşturmak için. Biraz dişimi sıktım, o iğneyi yaptılar. Ondan sonra makas gibi, iki taraflı şeyi cart curt kesti hissediyorum, çatır çutur çeviriyor oradan çekiyor, yerden patates söker gibi bizim bademcikler gidiyor... Sıkıyorum kendimi, gözlerimden sular akıyor. Ağlamak değil de, şapır şapır ama gık demiyorum. Doktorlar da bu işi olurken feryad ü figân edilmesine alışmışlar.

Doktor bu sefer şaşırды, dedi ki:

“—Acımıyor mu?”

“—Acıyor ama bağırsam ağrısı geçecek mi?” dedim. “—Yok...” dedi.

“—Bağırınca değişen bir şey olmadığına göre, bağırmanın faydası yok. Bağırmayayım ki mertlik bende kalsın, yiğitlik bende kalsın.”

Bir şey daha oluyor.

İnsan tahlil ettiği zaman acı dediğin şey nedir?

Acı, bağırıyorsun bir acı duyuyorsun, bağırıyorsun. Acı nedir diye acının ne olduğunu düşünmeye ve ona konsantre olmaya başladı mı insan, acının da ne olduğu kayboluyor, insan bu sefer acı da duymaz oluyor.

“—Şu acı dediğin şey neyin nesidir?” filan diye dikkatini ona teksif ettiği zaman bu sefer acı da duymuyorsun. Hatırınızda olsun, püf noktası işin.

(*Allâhümme innî e'selûke ta'cîle àfiyetike, ve sabren alâ beliyetike, ve hurûcen mine'd-dünyâ ilâ rahmetike*)

(*Allâhümme innî e'selûke ta'cîle àfiyetike*) “O afiyetinin, o güzel afiyet denilen şeyin acele bana ihsanını dilerim ya Rabbi! (*Ve sabren alâ beliyetike*) Belâ göndermişsen, belâya sabretme ahlâkını da lütfetmeni dilerim. (*Ve hurûcen mine'd-dünyâ ilâ rahmetike*) Dünyadan da ölüp çıkıp giderken, dünyadan ayrılıp giderken rahmetine doğru gitmemi, rahmetine mazhar olmamı dilerim, yâni cennetini isterim.”

Allah'ın CC Peygamber Efendimiz'e Cebrâil vasıtasıyla gönderdiği dua ne güzel, ne kıymetli, ne şerefli, ne muazzam... Geliş yeri güzel, iniş yeri güzel, getiren güzel...

f. Yatarken Ayete'l-Kürsî'yi Okuyun!

Dördüncü hadîs-i şerîf:

Bu dördüncü hadîs-i şerîfin rivayeti Hasan-ı Basrî'den mürsel olarak, İbn Ebi'd-dünyâ fî *Mekâyidi's-Şeytân*, şeytanla ilgili bir kitap yazmış, oradan alınmış bu hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:⁶

أَتَانِي جِبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّ عَفْرِيَّتًا مِنَ الْجِنِّ يَكِيدُكَ
فَإِذَا أُوْتِتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ ابْنُ

⁶ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, c.I, s.88, no:67; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.328, no:41254; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.188, no:304.

أَبِي الدُّنْيَا فِي مَكَايِدِ الشَّيْطَانِ عَنِ الْحَسَنِ مُرْسَلًا

RE. 11/4 (*Etânî cibrîlü, fekàle: İnne ifrîten mine'l-cinni yekîdüke, feizâ eveyte ilâ firâşike, fa'kra' âyete'l-kürsî.*)

(*Etânî cibrîlü, fekàle*) “Cebrail bana geldi ve buyurdu ki: (*İnne ifrîten mine'l-cinni yekîdüke*) Cinlerden bir ifrit sana musallat olup sana zarar vermek istiyor. Bir hile yapmak istiyor sana, bir şeytanlık yapmak istiyor, sana zarar vermek istiyor. Desise yapmak istiyor. (*Feizâ eveyte ilâ firâşike*) Yatağına girdiğin zaman sen, (*fa'kra' âyete'l-kürsî*) *Âyete'l-Kürsî*'yi oku!” buyurmuş.

Korunmak için *Âyete'l-Kürsî*'yi oku! *Âyete'l-kürsî* insanı hıfz eder, korur.

Namazların arkasından, tesbihten önce okunan *Âyete'l-Kürsî*'ler, insanın çok mükâfat kazanmasına sebep olur.

“—Cennete girmesine sağ olmasından başka bir mâni yok.” diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Okuyan cennete girecek ama, daha hayatta olduğu için giremiyor. O kadar kıymetli yani bu *Âyete'l-Kürsî*...

Peygamber Efendimiz Übey ibn-i Kâ'b RA'a rastlamış da, o biraz eski kitapları, eski dinleri de tetkik etmiş bir alim kimse olduğundan, diyor ki:

“—Kur'ân-ı Kerîm'in en muazzam âyeti sence hangisi?” İmtihan için, yoklamak için soruyor. Diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah, *Âyete'l-Kürsî*...” Emsalsiz, muazzam bir âyet-i kerîme.

Yatağa yatarken şeytanın şerrinden emin olmak için ne yapacağız? *Âyete'l-Kürsî* okuyacağız. Demek ki Peygamber Efendimiz'in etrafında bir desise yapmak için şeytan dolaşıp duruyor ise, bizim etrafımızda bin tanesi dolaşır. Onun için *Âyete'l-Kürsî* okuyalım üfleyelim, şeytan yanımıza sokulamasın.

Muhterem kardeşlerim!

Bir başka çareyi de başka yerlerden ben biliyorum, insan abdestli olarak yatar uyursa... Abdest alıp iki rekât, dört rekât namaz kılar, abdestliyken yatar uyursa, şeytan yanına sokulamaz. Bütün gecesi ibadet etmiş gibi yazılır.

Abdestli olduğu için, gökten melekler onun vücudunu pırıl pırıl, nurlu olarak görüp etrafına toplanırlar, yığılırlar izdihamlı bir şekilde... Yığılırlar etrafına gökten melekler, gecesi hayırlı bir gece olur. Ölürse imanla göçer. Şeytan yanına sokulamıyor ki, imanına kasdeylesin...

Onun için gece yatarken *Âyete'l-Kürsî* okumak âdetiniz olsun. Bugün akşamdan itibaren, ihmal etmeyin inşallah!

g. Peygamber SAS'e Büyük Bir Meleğin Gelmesi

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş bu hadîs-i şerif. Bir melekten bahsediyor Peygamber Efendimiz:⁷

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.6, no:6689; Heysemî,

أَتَانِي مَلَكٌ لَمْ يَنْزِلْ إِلَى الْأَرْضِ قَبْلَهَا قَطُّ بِرِسَالَةٍ
مِنْ رَبِّي فَوَضَعَ رِجْلَهُ فَوْقَ السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَرِجْلَهُ
الْأُخْرَى ثَابِتَةً فِي الْأَرْضِ لَمْ يَرْفَعَهَا

(طس. وأبو الشيخ في العظمة عن أبي هريرة)

RE. 11/5 (*Etânî melekün lem yenzil ile'l-ardi kablehâ kattü, birisâletin min rabbî, fevadaa riclehû fevka's-semâi'd-dünyâ, ve riclehu'l-uhrâ sâbitetün fi'l-ardi lem yerfa'hâ.*)

(*Etânî melekün*) “Bana öyle bir melek geldi ki, (*lem yenzil ile'lardı kablehâ kattü*) yeryüzüne daha önce hiç inmemiş olan bir melek geldi bana.”

İlk defa bana böyle bir melek geliyor, hiç yeryüzüne, benden önceki peygamberlere de hiç gelmemiş veya peygamberler olmasa da bazen melekler inip çıkabilirler, hiç yeryüzüne inmemiş.

(*Bi-risâletin min rabbî*) “Rabbimden bana bir haber getirmek üzere, bir elçilik vazifesiyle, haberci olarak bana bir melek geldi ki, şimdiye kadar yeryüzüne bu melek hiç inmemiş, ilk defa bana geldi. (*Fevadaa riclehû fevka's-semâi'd-dünyâ*) “Bir ayağını birinci semanın üstüne koydu. (*Ve riclehu'l-uhrâ sâbitetün fi'l-ardi*) Öteki ayağını da yere bastı, yerde sabit duruyor. (*Lem yerfa'hâ*) Hiç onu kaldırmadı.”

Mecmau'z-Zevâid, c.1, s.253, no:258; Ebû Hüreyre RA'dan.
Câmiü'l-Ehâdîs, c.1, s.235, no:362.

“—Bir ayağı gökte, bir ayağı yerde muazzam bir melek geldi bana, bir haber getirmek için.” diye Peygamber SAS Efendimiz böyle bir mânevî müşahedesini bizlere bu hadîs-i şerîfte ifade ediyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bizim gözümüzün görmediği çok varlıkları vardır. Her şey görünmez gözle... Göz her şeyi görmek için değildir. Gözün bir kere görme sınırı vardır, o sınırın altındaki şeyleri olsa da görmez. O sınırın üstündeki ışık dalga boyu, o sınırın üstünde olan şeyleri olsa da görmez. Göz her şeyi görmez. Hududu var. Şu dalga boyundan şu dalga boyuna kadar olan ışıkları görür, ondan sonraki ışıkları görmez.

Ondan sonraki ışıkları bazı âletler tespit edebilir, bazı cihazlar yakalayabilir ama bizim gözümüz oradan ötesini görmüyor. Bizim kulağımız her sesi duymaz. Kulağımızın bir üst hududu vardır, şu frekanstaki seslerden yukarısını duymaz; bir alt hududu vardır, şu frekanstan daha aşığı olan sesleri gene duymaz. Belli bir sınırdaki sesleri duyar.

Biz böyle hiç ses duymayız dururuz. Yanımızdaki koyun ayağını yere vurur, heyecanlanır, huzursuz olur; çünkü o duyuyor. Yanımızdaki at kişner, şaha kalkar; çünkü o duyuyor, onun kulağının skalası farklı tabiri caizse, duyma alanı bizimkinden farklı... Bizim duymadığımızı onlar duyar, heyecanlanırlar.

“—Allah Allah benim at niye ürküyor, dur bakalım ne oluyor?” derken bir de bakarsın ki, gümbür gümbür zelzele olmaya başladı...

At önceden duydu. Çünkü bazı sesleri onun kulağı duydu, sen duymadın. Kuşlar duydu uçuşmaya başladılar. Ormandaki

hayvanlar duydu, kaçışmaya başladılar. Sen gafil gafil duruyorsun, neden? Senin duyguların hudutlu. Allah o hudutta yaratmış.

Hani bir arabanın direksiyonunun önündeki cetvele bakıyorsun: 180 km. Tamam, 180 km'den öteye gitmez bu araba... Ne kadar gaza bassan, bunun kapasitesi bu. Öteki arabaya bakıyorsun, yarış arabası 350 km, tamam; bu 180'le gider 200'le gider, yol bulursa 250 de gider, neden? Onunki daha geniş. Bunun gibi...

Göz her şeyi görmez, kulak her şeyi duymaz ama Allah'ın bak müstesna kulları, öteki kulların görmediği şeyi görebiliyorlar. Öteki kulların görmediğini görebiliyor.

Peygamber Efendimiz görmüş. Allah'ın melekleri var, bizim görmediğimiz varlıklar. Yanımızda var, şu anda var, cami dopdolu, omuzlarımızda amellerimizi, sözlerimizi yazıyor. Vücudumuzda üç yüz altmış tane vazifeli melek var, vücudumuzu koruyor. Onların koruması olmasa şeytanlar bizi parçalar mahveder gider. Allah'ın nice varlıkları var... Muhafız melekler, amelleri tesbit eden, yazan melekler, dışarımızda melekler, yağmur yağdıran melekler, yıldırım çaktıran melekler var. Bunlar hadîs-i şerîflerle sabit.

Âyet-i kerîmelerden mâlum ki, Allah'ın bazı varlıkları var. Biz görmediğimiz şeylere de Efendimiz bildirdiği için, Kur'ân-ı Kerîm

bildirdiği için inanıyoruz. Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri müstesna kullarına gösterebiliyor da, onlar görebiliyor.

Meleklerle iman konusunda evliyâullah'tan birisinin bir sözü var, onu naklederek bitireyim. Diyor ki;

“—Ey mü'min, ey mübarek müslüman! Meleklerle inandım diyorsun.”

İnandık mı?

أَمَنْتُ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَبِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
وَالْبَعْثُ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

(Âmentü bi'llâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî ve'lyevmi'l-âhiri, ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî mina'llâhi teâlâ, ve'lba'sü ba'de'l-mevti hakkun, eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlüh)

[Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan geldiğine inandım. Öldükten sonra dirilmek haktır. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve şehadet ederim ki Muhammed SAS Allah'ın kulu ve rasûlüdür.] diye, kadere de iman ettiğimizi beyan ediyoruz.

Bunlara hep inanmışız. Melekler var.

“—Ey mü'min!” diyor o evliyâullah.

Evlüyânın hâli ne kadar güzel, ne kadar değişik, ne kadar farklı...

“—Ey mü'min! İnsanların arasındayken insanlardan çekiniyorsun! Birtakım kabahatleri, kusurları, terbiyesizlikleri, edepsizlikleri veya birtakım işleri yapmıyorsun, örtünüyorsun dikkat ediyorsun, yüzüne gözüne filan dikkat ediyorsun, insanların yanında yapmıyorsun, insanlardan utandığın için. Ama tek başına kaldığın zaman, nice edepsizlikler yapıyorsun. Peki, nerede kaldı senin meleklerle inandığın?” diyor yapıştırıyor soruyu.

Meleklerle inandım diyorsun, insanlar etrafındayken yapmadığın kusurları, kabahatleri, günahları; yalnız başına kaldım dediğin zaman yapıyorsun. Melekler var, vazifeli melekler var, senin vücudunda çevrende, yerde gökte melekler var, onlardan utanmıyor musun? Varlığına inanmıyor musun?

Onun için bu da hatırımızdan gitmesin ki; her nerede olursak olalım, her ne şekilde olursak olalım gören var. Bir kere Allah-u Teâlâ Hazretleri;

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

(الحديد:٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) “Siz nerede olursanız olun, Allah-u Teâlâ Hazretleri sizinle beraberdir.” (Hadîd, 57/4) buyuruyor.

Onun için edebe riayet etmek lazım!
Evliyâullah, bazı büyükler ayaklarını uzatarak
bile yatmamışlar edeplerinden. Sonra
melekler var, evliyâullahın ruhaniyetleri var;
meşâyihimizin, sâdâtımızın, evliyâullahın
etrafımızda ruhaniyetleri var...

Onun için Allah bize huzurda olmanın edebini,
daima bizi gören, bilen, bakan, murakabe
eden varlıklar olduğunun şuuru içinde yalnız
olduğumuz zaman da edepli, edebi muhafaza
eden sâlih kullar olmayı cümlemize nasib
eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
18. 11. 1990 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

